

2. Regionální rozdíly uvnitř kraje v administrativně-správním členění

2.1 Sídelní struktura

2.1.1 Současná sídelní struktura

Současná sídelní struktura odráží dlouholetý historický, demografický, společenský a ekonomický vývoj kraje s ohledem na jeho geografickou polohu a rozdílné přírodní podmínky. Oblast Haná je charakteristická svými většími venkovskými sídly na rozdíl od horských oblastí okresů Šumperk a Jeseník, kde je osídlení soustředěno do sídel menších. Území Olomouckého kraje zaujímá plochu 5 267 km² a je tvořeno 5 okresy - Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. ze dne 15. srpna 2002 bylo na území Olomouckého kraje stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU). Během sledovaných let došlo k územnímu rozšíření Olomouckého kraje, kdy byly 1. 1. 2005 přičleněny obce Huzová, Moravský Beroun a Norberčany, patřící dříve pod Moravskoslezský kraj. Statutárním městem je krajské město Olomouc, které má více než 100 tis. obyvatel.

K 31. 12. 2005 spadalo pod Olomoucký kraj 397 obcí, mezi nimiž bylo 27 s přiděleným statutem města. V kraji je však 5 správních obvodů jen s jedním městem, které je zároveň jejich sídlem. Dle počtu obcí i měst je největším správním obvodem Prostějov, na jehož území leží 71 obcí a 4 města. Správní obvod Olomouc si zase drží své prvenství největší rozlohou (859 km²) i počtem obyvatel (158,6 tis.). Rozlohou nejmenším je správní obvod Lipník nad Bečvou (119 km²) a počtem obyvatel Konice (11,5 tis.), kde téměř tři čtvrtiny obyvatel žijí v obcích. Opačná situace je na Mohelnicku, kde tři čtvrtiny obyvatel bydlí ve městech.

Tab. 2.1.1 Sídelní struktura podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2005

	Počet obcí		Počet částí obcí	Obyvatelstvo celkem	Podíl obyvatel žijících v (%)			Průměr na 1 obec			Počet obyvatel na 1 km ²
	celkem	z toho měst			sídle SO ORP	ostatních městech	ostatních obcích	rozloha (km ²)	obyvatelstvo	počet částí obce	
Olomoucký kraj	397	27	767	639 161	51,6	5,9	42,5	13,3	1 610	1,9	121,4
v tom správní obvody:											
Hranice	31	1	51	34 744	56,2	0,0	43,8	10,5	1 121	1,6	106,8
Jeseník	24	3	63	41 891	29,5	17,6	52,9	30,0	1 745	2,6	58,3
Konice	21	1	45	11 483	25,4	0,0	74,6	8,5	547	2,1	64,5
Lipník nad Bečvou	14	1	21	15 333	54,9	0,0	45,1	8,5	1 095	1,5	129,3
Litovel	20	1	60	23 414	43,0	0,0	57,0	12,4	1 171	3,0	94,6
Mohelnice	14	3	31	18 668	52,1	22,9	24,9	13,5	1 333	2,2	99,1
Olomouc	45	2	107	158 636	63,3	1,8	34,9	19,1	3 525	2,4	184,8
Prostějov	75	4	113	97 946	48,0	7,6	44,4	7,9	1 306	1,5	165,5
Přerov	59	3	80	84 188	55,7	10,7	33,7	6,8	1 427	1,4	210,1
Šternberk	21	2	34	23 803	58,3	13,9	27,8	14,6	1 133	1,6	77,6
Šumperk	35	3	87	72 403	38,9	7,6	53,4	24,5	2 069	2,5	84,4
Uničov	10	1	31	22 978	53,5	0,0	46,5	20,7	2 298	3,1	110,7
Zábřeh	28	2	44	33 674	42,4	6,0	51,6	9,5	1 203	1,6	126,0

Z hlediska hustoty zalidnění jsou mezi jednotlivými správními obvody patrné značné rozdíly. Nejnížší hodnota 58,3 obyvatel na 1 km² připadala na Jesenícko, kde průměrná velikost obce v rámci správního obvodu dosahuje 30 km². Naproti tomu nejhustěji zalidněné Přerovsko s průměrnou velikostí obce 6,8 km², převyšovalo výrazně všechny ostatní obvody nejhustším zalidněním (210,1 obyvatel na 1 km²).

2.1.2 Velikostní skupiny obcí

V Olomouckém kraji na konci roku 2005 převládaly obce s 200 – 999 obyvateli, z nichž téměř čtvrtina ležela ve správním obvodu Prostějov a ve všech správních obvodech se nacházela alespoň jedna takováto obec. Početně nejsilnější pak byla skupina s 200 – 499 obyvateli představující třetinu obcí v kraji. V následujících skupinách pak s růstem počtu obyvatel klesá podíl těchto obcí na kraji. Počet obcí do 200 obyvatel představoval zhruba 13,4 % obcí kraje s nejvyšší koncentrací na Přerovsku. Na Uničovsku a Litovelsku však nenajdeme žádnou takovou obec.

Tab. 2.1.2.1 Počet obcí podle velikostních skupin obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2005

	Počet obcí	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - - 499	500 - - 999	1 000 - - 1 999	2 000 - - 4 999	5 000 - - 9 999	10 000 - - 19 999	20 000 - - 49 999	50 000 a více
Olomoucký kraj	397	53	127	99	71	34	3	6	3	1
v tom správní obvody:										
Hranice	31	5	16	6	3	-	-	1	-	-
Jeseník	24	1	4	8	5	5	-	1	-	-
Konice	21	4	10	6	-	1	-	-	-	-
Lipník nad Bečvou	14	3	4	4	2	-	1	-	-	-
Litovel	20	-	9	5	5	-	-	1	-	-
Mohelnice	14	2	6	2	2	1	1	-	-	-
Olomouc	45	2	4	11	19	8	-	-	-	1
Prostějov	75	5	31	21	14	3	-	-	1	-
Přerov	59	16	20	12	6	3	1	-	1	-
Šternberk	21	7	7	5	-	1	-	1	-	-
Šumperk	35	7	4	6	7	10	-	-	1	-
Uničov	10	-	2	1	6	-	-	1	-	-
Zábřeh	28	1	10	12	2	2	-	1	-	-

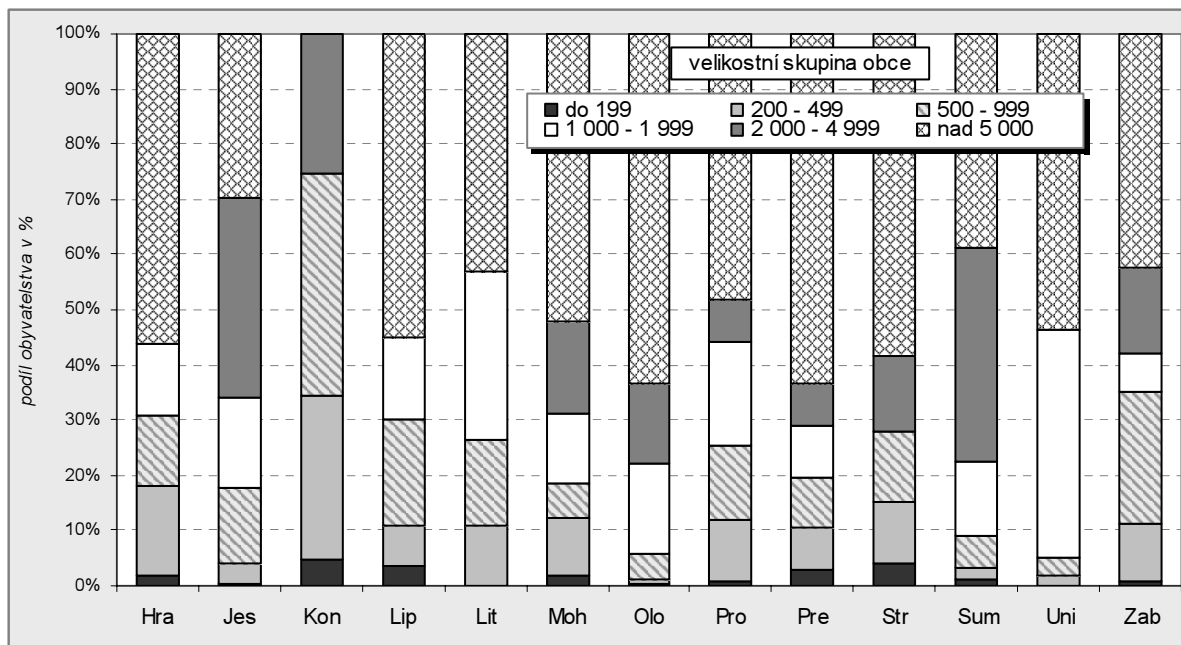
Do skupiny obcí s počtem obyvatel mezi 10 – 20 tis. patří Hranice, Zábřeh, Šternberk, Jeseník, Uničov a Litovel. Města Prostějov, Přerov a Šumperk spadají do skupiny s 20 – 50 tis. obyvateli a poslední kategorii s počtem obyvatel nad 50 tis. reprezentuje krajské město Olomouc (100 381 obyvatel k 31. 12. 2005). Město Kojetín a zbývající sídla ORP spadají do skupiny 5 – 10 tis. mimo Konici, která k 31. 12. 2005 nedosáhla 3 tis. obyvatel.

Tab. 2.1.2.2 Obyvatelstvo podle velikostních skupin obcí ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2005

	Obyva- telstvo celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - - 499	500 - - 999	1 000 - - 1 999	2 000 - - 4 999	5 000 - - 9 999	10 000 - - 19 999	20 000 - - 49 999	50 000 a více
Olomoucký kraj	639 161	7 718	43 511	66 307	97 250	94 920	24 564	82 398	122 112	100 381
v tom správní obvody:										
Hranice	34 744	681	5 638	4 338	4 562	-	-	19 525	-	-
Jeseník	41 891	162	1 513	5 731	6 857	15 251	-	12 377	-	-
Konice	11 483	547	3 425	4 600	-	2 911	-	-	-	-
Lipník nad Bečvou	15 333	528	1 135	2 973	2 276	-	8 421	-	-	-
Litovel	23 414	-	2 582	3 602	7 157	-	-	10 073	-	-
Mohelnice	18 668	340	1 944	1 192	2 361	3 097	9 734	-	-	-
Olomouc	158 636	339	1 666	7 030	26 205	23 015	-	-	-	100 381
Prostějov	97 946	614	11 042	13 342	18 458	7 432	-	-	47 058	-
Přerov	84 188	2 502	6 297	7 680	7 826	6 616	6 409	-	46 858	-
Šternberk	23 803	944	2 698	2 980	-	3 309	-	13 872	-	-
Šumperk	72 403	864	1 516	4 125	9 702	28 000	-	-	28 196	-
Uničov	22 978	-	440	745	9 510	-	-	12 283	-	-
Zábřeh	33 674	197	3 615	7 969	2 336	5 289	-	14 268	-	-

Přestože obce do 1 000 obyvatel představují více než 70 % všech obcí v kraji, žilo v nich jen 18,4 % obyvatel. Většina lidí žije ve městech a větších obcích, což potvrzuje i podíl obyvatel žijících v sídlech ORP na kraji, který dosáhl 51 %. Mezi jednotlivými správními obvody však u podílu obyvatelstva obcí jednotlivých velikostních skupin existují značné rozdíly. Například 74,6 % obyvatel správního obvodu Konice žilo v obcích do 1 000 obyvatel, což je v porovnání se správními obvody Uničov a Olomouc, u kterých tento podíl obyvatel nečiní ani 6 %, nesrovnatelně vyšší hodnota. Kromě správního obvodu Jeseník činí největší podíl obyvatel jednotlivých správních obvodů ORP v obcích nad 5 000 obyvatel, tedy tam, kde mají správní obvody svá sídla.

Graf 2.1.2 Struktura obyvatelstva správních obvodů ORP podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2005

2.1.3. Klasifikace sídel

Rozdrobenost sídelní struktury charakterizuje také počet částí obcí. Rozdělení obcí do jednotlivých částí převyšuje u 7 správních obvodů krajský průměr, který k 31. 12. 2005 činil 1,9 částí na obec. Téměř 65 % obcí Olomouckého kraje je však tvořeno pouze jednou částí. Takovéto obce jsou nejčastější na Přerovsku, kde jejich podíl na všech obcích činil téměř 85 %. Naopak nejméně obcí s jednou částí nalezneme na Uničovsku (30 %). Krajské město Olomouc má 26 částí, což je vzhledem k ostatním obcím nejvyšší údaj. Druhé nejvyšší hodnoty co do počtu částí obcí dosahují shodně po 13 částech Bouzov a Přerov.

Tab. 2.1.3 Základní charakteristika území podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2005

	Počet obcí		Počet částí obcí	Rozloha		Obyvatelstvo			Počet obyvatel na 1 km ²	
	celkem	z toho měst		celkem (km ²)	podíl na kraji (%)	celkem		podíl městského obyvatelstva (%)	celkem	zastavěné plochy
						počet	podíl na kraji (%)			
Olomoucký kraj	397	27	767	5 267	100,0	639 161	100,0	57,5	121	7 752
v tom obce s počtem obyvatel:										
do 199	53	-	58	289	5,5	7 718	1,2	-	27	3 486
200 - 499	127	-	151	816	15,5	43 511	6,8	-	53	4 473
500 - 999	99	-	174	1 051	20,0	66 307	10,4	-	63	4 912
1 000 - 1 999	71	1	178	1 546	29,4	97 250	15,2	1,2	63	5 616
2 000 - 4 999	34	13	100	954	18,1	94 920	14,9	39,2	99	6 860
5 000 - 9 999	3	3	16	108	2,0	24 564	3,8	100,0	228	8 863
10 000 - 19 999	6	6	42	266	5,1	82 398	12,9	100,0	310	10 457
20 000 - 49 999	3	3	22	133	2,5	122 112	19,1	100,0	918	15 048
50 000 a více	1	1	26	103	2,0	100 381	15,7	100,0	971	14 156

Na rozloze Olomouckého kraje se nejvíce podílejí obce s 1 000 – 1 999 obyvateli, které představují téměř 30 % podíl výměry kraje. Další rozlohou významné jsou obce s 500 – 999 a 2 000 – 4 999 obyvateli. Ve skupinách do 199 obyvatel a nad 5 000 obyvatel pak podíl na rozloze kraje zaujímá pouze malou část. Hustota obyvatelstva, stejně jako zastavěná plocha na 1 km² roste s vyšší velikostní skupinou obcí. Nejřidčeji jsou osídleny nejmenší obce, kde na 1 km² žije 27 obyvatel, naopak v Olomouci případně na 1 km² 971 obyvatel. Rozdíly u zastavěné plochy pramení zejména z charakteru zástavby. V menších obcích se jedná především o rodinné domy, s rostoucí velikostí obcí pak dochází k růstu podílu bytových domů.